

Izajáš 53:1-9

Kdo uvěří naší zprávě? Nad kým se zjeví paže Hospodinova? 2 Vyrosl před ním jako proutek, jak oddenek z vyprahlé země, neměl vzhled ani důstojnost. Viděli jsme ho, ale byl tak nevzhledný, že jsme po něm nedychtili. 3 Byl v opovržení, kdekdo se ho zřekl, muž plný bolestí, zkoušený nemocemi, jako ten, před nímž si člověk zakryje tvář, tak opovržený, že jsme si ho nevážili. 4 Byly to však naše nemoci, jež nesl, naše bolesti na sebe vzal, ale domnívali jsme se, že je raněn, ubit od Boha a pokořen. 5 Jenže on byl proklán pro naši nevěrnost, zmučen pro naši nepravost. Trestání snášel pro náš pokoj, jeho jizvami jsme uzdraveni. 6 Všichni jsme bloudili jako ovce, každý z nás se dal svou cestou, jej však Hospodin postihl pro nepravost nás všech. 7 Byl trápen a pokořil se, ústa neotevřel; jako beránek vedený na porážku, jako ovce před střihači zůstal němý, ústa neotevřel. 8 Byl zadržen a vzat na soud. Kdopak pomyslí na jeho pokolení? Vždyť byl vyřat ze země živých, raněn pro nevěrnost mého lidu. 9 Byl mu dán hrob se svévolníky, s boháčem smrt našel, ačkoli se nedopustil násilí a v jeho ústech nebylo lsti.

Markovo evangelium 14:43-52

Ještě ani nedomluvil a přišel Jidáš, jeden z Dvanácti. Velekněží, zákoníci a starší s ním poslali zastup, ozbrojený meči a holemi. 44 Jeho zrádce s nimi domluvil znamení. Řekl: „Kterého políbím, ten to je; toho zatkněte a pod dozorem odvedte.“ 45 Když Jidáš přišel, hned k Ježíšovi přistoupil a řekl: „Mistře!“ a políbil ho. 46 Oni pak na něho vztáhli ruce a zmocnili se ho. 47 Tu jeden z těch, kdo stáli kolem, tasil meč, zasáhl veleknězova sluhu a utal mu ucho. 48 Ale Ježíš jim řekl: „Vyšli jste na mne jako na povstalce s meči a holemi, abyste mě zajali. 49 Denně jsem učival u vás v chrámě a nezmocnili jste se mne. Ale je třeba, aby se naplnila Písma!“ 50 Všichni ho opustili a utekli. 51 Šel za ním nějaký mladík, který měl na sobě jen kus plátna přes nahé tělo; toho chytili. 52 On jim však nechal plátno v rukou a utekl.

Meditace

„Jak se to dělá?!“ To je otázka každého, kdo se chce naučit dělat tak dobré steaky či ragú. Každý, kdo chce vytočit na hrncířském kruhu hezký džbánec se ptá přesně těmito slovy. A život víry je řemeslem, připusťme si to. Není možné předpokládat, že se lidé naučí žít s Bohem jaksi sami, automaticky. To nejde a nikdy to nešlo. Duchovní život potřebuje své mistry a také své žáky. Ale zároveň je třeba říci, že duchovní život není tajemstvím nějakého rituálu. Pokud Bible používá slovo tajemství, myslí tím, skutečnosti, které nebyly známy žádnému člověku. To Bůh je skryl a mezi lidmi nebyl žádný mistr. A zjevení v Ježíši Kristu otevřelo tato tajemství a to navždy. To náš Pán je ten Mistr či Rabbi.¹ A my všichni jsme správci těchto tajemství. Nejsme ale tajemníci, kteří mají skrytou agendu, tajné metody a rituály. Naopak! Apoštol to říká s otevřeností: „Na odhalené tváři nás všech se zrcadlí slavná zář Páně, a tak jsme proměňováni k jeho obrazu ve stále větší slávě – to vše mocí Ducha Páně.“ (2.Korintským 3:18) Náš život je takový mistrovský kurz.

Pokusil jsem se Vás vést k okamžikům sebepoznání, V tom umění přítomného okamžiku jsme přišli na místa, kde není třeba si na nich hrát! „Tady já, můj Pane!“ (1.) Naučili jsme se vnímat celé své lidství, najít si místo, kde smíme procítit celou svou bytost, kde smíme dýchat a mluvit svobodně. Exponovali jsme svoje lidství, světlo se dotklo naší duše. A pak jsme se také učili kontemlovat (2.), to je s Komenským dojít z labyrintu světa až do ráje svého srdce, do chrámu. A tam být spolu s Bohem. To byl ten celník, který se bil do prsou... A farizeus, jehož Pán Bůh z chrámu vyprovodil neospravedlněného.

Ale dosud jsme v to umění přítomného okamžiku hodně mluvili o sobě. Zkoumali sebe, uvědomovali si své tělo a dech. Klaněli jsme se před Bohem a popisovali jsme svůj stav. Pojdme se teď starat o Pána Boha a o jeho věci. A to znamená, nechat si mluvit do života. Číst biblický text. A teď praktické rady: Čtete opakovaně, alespoň někdy nahlas. Čtete tak, abyste rozuměli stavbě věty. Docela dobré je používat pulpit, ne nadarmo ve chrámech a kláštěrech mají stojany na knihy. Při posledních čteních, když máte pocit, že v textu neobjevíte nic nového, čtete s použitím gestikulace rukou.

¹ „Vy však si nedávejte říkat ‚Mistře‘: jediný je váš Mistr, vy všichni jste bratří.“ (Matoušovo evangelium 23:8)

A pak meditujte (3.), rozjímejte slova textu. Komu, kdo a jak to říká. Kde se to říká a v jaké souvislosti. Pište si poznámky. Pomozte si nějakým výkladovým materiálem pochopit podstatu a řazení textu. Objevíte věci, ze který je třeba jen dětská radost, protože jde o hříčku a nebo také vážná skutečnost, která byla dosud přecházena. Najděte své místo v příběhu, postavte se mezi ty, kteří to všechno tehdy slyšeli. Neřešte svoje otázky, ptejte se jejich otázkami. Nevčítejte do Bible to, co chcete slyšet a o čem Bible nemluví.

A docela dobře můžete rozjímat i společně, Ve chvílích ticha, ale i ve společném rozhovoru. Ti zkušenější mohou pomoci tě nezkušeným tím, že se budou chovat jako naprosto nezkušení, nedotčení. Nechají ostatní číst a třeba i vysvětlovat, nechají je mluvit i s chybami a dojmy a jen otázkami je budou vyvádět ven z omylu. Meditaci nemůže uškodit žádný humor. Meditace nemusí být tichá a vážná. Meditace hlavně musí nechat mluvit samotného autora a v jeho slovech má zaznít Boží hlas.

Skutky apoštolů 8:26-39

„Anděl Páně řekl Filipovi: „Vydej se na jih k cestě, která vede z Jeruzaléma do Gázy.“ Ta cesta je opuštěná. Filip se vydal k té cestě a hle, právě přijížděl etiopský dvořan, správce všech pokladů kandaky, to jest etiopské královny. Ten vykonal pouť do Jeruzaléma a nyní se vracel na svém voze a četl proroka Izaiáše. Duch řekl Filipovi: „Běž k tomu vozu a jdi vedle něho!“ Filip k němu přiběhl, a když uslyšel, že ten člověk čte proroka Izaiáše, zeptal se: „Rozumíš tomu, co čteš?“ On odpověděl: „Jak bych mohl, když mi to nikdo nevyložil!“ A pozval Filipa, aby nastoupil a sedl si vedle něho. To místo Písma, které četl, znělo: „Jako ovce vedená na porážku, jako beránek, němý, když ho stříhají, ani on neotevřel ústa. Ponižil se, a proto byl soud nad ním zrušen; kdo bude moci vypravovat o jeho potomcích? Vždyť jeho život na této zemi byl ukončen.“ Dvořan se obrátil k Filipovi: „Vylož mi, prosím, o kom to prorok mluví – sám o sobě, či o někom jiném?“ Tu Filip začal u toho slova Písma a zvěstoval mu Ježíše. Jak pokračovali v cestě, přijeli k místu, kde byla voda. Dvořan řekl: „Zde je voda. Co brání, abych byl pokřtěn?“ Filip mu řekl: „Jestliže věříš celým svým srdcem, nic tomu nebrání.“ On mu odpověděl: „Věřím, že Ježíš Kristus je Syn Boží.“ Dal zastavit vůz a oba, Filip i dvořan, sestoupili do vody a Filip jej pokřtil. Když vystoupili z vody, Duch Páně se Filipa zmocnil a dvořan ho už neviděl, ale radoval se a jel dál svou cestou.“

Filip² měl za sebou zajímavou zkušenost. Pracoval mezi Samařany, to znamená mezi lidmi na okraji židovství. Samaří bylo vyloučenou lokalitou, tamní dokonce měli svůj chrám, protože do toho Jeruzalémského nemohli. Prostě neměli dobré jméno, barvu pleti a vlasů. A Filip mezi nimi pracoval. Text říká, že byl v Samaří velice úspěšný. Mohl by cestou zpátky jít přednášet o své zvláštní práci, o eliminaci magie a já nevím ještě co. Měl odpracováno, mohl dostat purpur a dobrou faru. Mohl připravovat sněmy a meditovat nad pravdami spasení, dokonce napsat svoje evangelium.³ Mohl kázat o hlubokých pravdách ospravedlnění a předurčení. Mohl objasňovat úlohu učedníků, diakonů. Zdůrazňovat úlohu Vatikánu, respektive tehdy Jeruzaléma... Vlastně by mohl dělat to, co dnes dělá většina dnešních křesťanů. Honí se za populárními řečníky a donekonečna omílá stejné otázky a odpovědi. Stará se tak o sebe. Dělají to katolíci, dělají to evangelikálové..

Nicméně: Někde na cestě zpět ze Samařska, před Jeruzalémem smýknul Filipem Duch Boží. Místo určení? Nepřiliš používaná cesta z Jeruzaléma směrem ke Gaze. Pán a velitel rozhodl. Filip naskočil do služby člověku žijícímu ve vyloučeném stavu. Sloužil vysokému hodnostáři, který patřil k přátelům Izraele ale nemohl se stát součástí Izraele (proselytou), protože byl kastrován. Ani do chrámu nesměl. Šéfová pana (neznáme jméno! Možná jej ani neměl), paní královna kandaka, což je formální titul třeba jako prezident, svého guvernéra státní banky pojistila proti selhání. Zbavila jej mužství, aby neměl děti, pro které by mohl krást.

Velevážený evangelista Filip dostal ponižující pokyn. Měl se přidat k vozu, na němž jel tento královský dvořan, eunuch, guvernér banky tehdejší Etiopie. Vedle vozu běhají jen otroci. Mohli jste vidět, že i dnešní asijské vládcy nechají vedle svého mercedesu běžet ochranku, pět chlapů napravo a pět nalevo. Tak ponižující, tak neduchovní, tak nepřijatelné! To Filipa by měli vézt v kočáru taženém koňmi a nebo v nějakém mercedesu. Co má takový duchovní člověk co dělat s eunuchem?!

² Skutky apoštolů 6:5

³ Nějaké Filipovo evangelium je, ale to je až ze druhého či třetího století - gnostická literatura.

Co mi to říká? Pán Bůh nás posílá mezi lidi, mezi které bychom nikdy nešli. Z jedné strany Jeruzaléma na druhou, z vyloučeného místa k vyloučeným lidem. A že nás neposílá? Možná mu nedáme ani šanci, odmítáme to. My chceme hluboké duchovní pravdy, vzácná roucha, čisté kadidlo, ticho chrámů - my se nechceme se věnovat divným lidem.

Jak postupoval v té službě Filip? Nedržel svitek v ruce, neměl prst položený na pátém verši padesáté třetí kapitoly proroctví Izajášova. Měl naprosto prázdné ruce.⁴ To ten královnou znetvořený muž nahoře držel svitek a nahlas z něho četl. A tady byla možnost: Filip znal Izajáše. A jak se ukázalo, guvernér státní banky proroka četl poprvé. Nebo alespoň nově.

Filip královského úředníka oslovil. Je to správně položená otázka: „Rozumíš tomu, co čteš?“ Rozumové pochopení má své místo! Nezůstáváme u pocitů, lidé hledají fakta.

„Jak bych mohl, když mi to nikdo nevyloží!“ odpovídá úředník. Slyšíte to správně: Výklad! Potřebuje výklad! Nic jiného! A teď si Filip sedá do vozu. Občas si musíme sednout i do limuzíny a neštít se věnovat potentátům, protože ti lidé potřebují výklad. A tady si zahraju na detektiva: Guvernér státní banky se neptá na to, co vykládáme běžně my. Neptá se na oběť Služebníka Božího a jeho utrpení pro naše viny. Ptá se na místo v textu, které se jej zřejmě dotýká. Ptá se na choulostivé věci vyloučení, zbavení budoucnosti.

Ten příběh z Izajáše v tom etiopském dvořanovi vzbuzuje soucit a sounáležitost. Vyjadřuje nouzi, kterou mohl etiopský eunuch dobře pochopit: „Kdopak pomyslí na jeho pokolení?“ Nebo podle Lukášova podání: „Kdo bude moci vypravovat o jeho potomcích?“ Dvořan dobře rozuměl výrazům, které popisují, Služebníkův život, který byl vyřat, přerván a nemá potomky. Proto bylo pro eunucha důležité zjistit, o kom se v Izajášovi píše... Tohle až příliš dobře znal, tady se chytl. Tohle byla meditace na dřevě kostí. „Tak o kom to prorok mluví – sám o sobě, či o někom jiném?“ Eunuch meditaci začal u své lidské bolesti, bídy a ponížení. Chtěl mluvit o tom, co je nám fuj! Lidé se ptají na choulostivé otázky, my bychom chtěli začít jinde. My bychom začali u těch hříchů. Pane ministře, pane poslanče, dejte se na pokání! Ve skutečnosti to však znamená, že nesmiřeni sami se sebou, trýzníme druhé.

A Filip začal od toho slova Písma a zvěstoval mu Ježíše. A tento příklad zase zakládá podmínky pro výkon vykladačského řemesla. Výklady vedou ke Kristu. Babička se ve filmu Pokání od Tengize Abuladzeho (1984) ptá: „Co s takovou cestou, která nevede ke chrámu?“ Co s takovým výkladem, který nekončí u Krista? Není to tak, že by Filip odvedl etiopského dvořana od Izajáše, od eunuchů, od gayů a ukázal mu Krista. Ne, ale od toho místa v Izajášovi, od toho eunuchova osobního zájmu jej vedl až ke Kristu.

A vedl jej tak, že guvernér státní banky sám od sebe chce pokřtít. Neplánoval to Filip, nebyla to strategická volba, kterou by chtěl Filip rozšířit vliv evangelia. To ten člověk chtěl. A tak je pokřtěn. Vysvětlení té přímočarosti Filipova činu: „Jestliže věříš celým svým srdcem, nic tomu nebrání.“ On mu odpověděl: „Věřím, že Ježíš Kristus je Syn Boží.“

A pak ten eunuch jede dále s radostí, protože má vše, s čím lze na tomhle světě žít. A Filip mizí, udělal vše, co měl. To Pán Bůh jej svým Duchem odstaví. Už jej není třeba. Krása. A tenhle příběh může být vysvětlením růstu křesťanství v Etiopii.⁵ I když nemáme žádný důkaz, může to tak být.

⁴ Kaplanům se doporučuje, aby do pokoje nemocných přicházeli s holýma rukama, aby ty prázdné ruce byly vidět.

⁵ Viz: <https://plus.rozhlas.cz/nabozenstvi-etioapie-krestanstvi-6647543>